

13.1.2015

PL 30, 41161 TIKKAKOSKI, Puh. 0299 800, Faksi 0299 291 929

SOTILASILMAILUN JA SOTILASILMAILUSSA KÄYTETTÄVIEN TVJ-ALAN TEKNISTEN JÄRJES- TELMIEN, LAITTEIDEN JA YKSIKÖIDEN HÄIRINTÄ

Tämä määräys sisältää vähimmäisvaatimukset, jotka tulee huomioida sotilasilmailuun kohdistettavan häirinnän suunnittelussa ja toteutuksessa. Tämä määräys on voimassa vain normaalioloissa.

Määräyksen antamisen peruste:

Ilmailulaki (864/2014) 6 § ja 7 §

Voimassaoloaika:

2.2.2015 lukien toistaiseksi

SISÄLLYSLUETTELO:

1	MÄÄRITELMÄT	3
2	MÄÄRÄYKSEN SOVELTAMINEN	5
3	HÄIRINNÄN VARO-OHJE	5
3.1	Toiminnan välitön keskeyttäminen.....	5
3.2	Häirinnän kohdentamisen ja vaikuttavuuden varmistaminen	5
3.3	Häirinnän johtaminen.....	6
3.4	Hätä-, etsintä- ja pelastusradioliikenteen huomioiminen.....	6
3.5	Muut viranomaismääräykset.....	6
4	MÄÄRÄYKSEN VALVONTA	7
5	POIKKEUKSET	7

1 MÄÄRITELMÄT

Häirinnästä vastaava taho tarkoittaa sitä sotilasorganisaatiota, joka hyväksyy häirintäpalvelua tuottavan organisaation laatiman häirintäsuunnitelman. Sota- ja lentotoiminta-harjoituksissa tämä on tyypillisesti harjoitusta johtava joukko-osasto.

Häirintä tarkoittaa toimintaa, jolla ennalta laadittuun suunnitelmaan perustuen vaikute-taan sotilasilmailuun tai TVJ-alan tekniseen järjestelmään, laitteeseen tai yksikköön. Vai-kutus voi kohdistua edellä mainittujen toimintaan tai niiden tarvitsemaan, tuottamaan tai esittämään tietoon. Vaikutus voi olla toimintaa rajoittava tai estävä tai se voi aiheuttaa virheellisen toiminnon.

Lentotoiminnan harjoittaja tarkoittaa Ilmavoimien esikuntaa, Maavoimien esikuntaa ja Merivoimien esikuntaa.

Sotilasilmailu tarkoittaa sotilaallisessa tarkoituksessa harjoitettua ilmailua ja ilmailua so-tilasilma-aluksella.

TVJ-alan tekninen järjestelmä, laite tai yksikkö tarkoittaa mitä tahansa tiedustelu-, valvonta-, johtamisjärjestelmä- tai lennonvarmistusalan operatiivisessa tai siihen verratta-vassa (esimerkiksi sotaharjoitus) käytössä olevaa lentoturvallisuuden kannalta kriittistä sotilasilmaliikenteen hallinnan yhteydenpito-, suunnistus-, valvonta-, tiedustelu-, johtamis-järjestelmä-, lähestymis-, laskeutumis- tai säähavaintojärjestelmää, -laitetta tai -yksikköä tai näiden ohjelmistoa. Tällaisina järjestelminä, laitteina ja yksiköinä pidetään lennonjohtajan, taistelunjohtajan ja lentokoneen käyttämiä sekä lennonvalmistelussa käy-tettäviä tai edellä esitettyihin tietoa tuottavia maa- ja merijärjestelmiä, laitteita, yksiköitä ja näiden ohjelmistoja sekä näiden välisiä verkkoyhteyksiä. Edellä esitettyjen lisäksi lento-mittauksen ja varatukikohtien järjestelmät, laitteet, yksiköt ja näiden ohjelmistot kuuluvat tähän ryhmään. Tämän määräyksen ulkopuolelle jäävät edellä esitettyjen järjestelmien ja laitteiden varavoimakoneet, UPS (Uninterruptible Power Supply) -laitteet, LVI (lämmitys-, vesijohto- ja ilmanvaihtotekniikka) -laitteet, kontit ja muut tekniset laitteet paitsi, jos ne

ovat lentoturvallisuuden kannalta kriittiseen järjestelmään, laitteeseen tai yksikköön kiinteästi integroituja osia.

---

2 MÄÄRÄYKSEN SOVELTAMINEN

Tämä määräys koskee koulutus- tai harjoitustarkoituksessa toteutettua häirintää, jolla on vaikutus sotilasilmailun turvallisuuteen. Häirintä voi kohdistua joko sotilasilmailuun tai sotilasilmailussa käytettäviin TVJ-alan teknisiin järjestelmiin, laitteisiin ja yksiköihin.

3 HÄIRINNÄN VARO-OHJE

Häirinnän tulee perustua häirinnästä vastaavan tahon hyväksymään häirintäsuunnitelmaan, joka sisältää häirinnän varo-ohjeen. Häirintäsuunnitelman voi laatia ulkopuolinen toimija, esimerkiksi häirintäpalveluja tuottava yritys, mutta häirinnästä vastaava taho on aina sotilasorganisaatio. Häirintäsuunnitelman toteuttamiselle on oltava lentotoiminnan harjoittajan lupa. Häirintäsuunnitelmassa tulee huomioida tässä luvussa mainitut asiat.

3.1 Toiminnan välitön keskeyttäminen

Häirinnän varo-ohjeessa on kuvattava menettelyt, miten kuka tahansa suunnitelman mukaiseen toimintaan osallistuva tai sen kohteena oleva voi keskeyttää häirinnän, mikäli se vaarantaa tai sen epäillään vaarantavan sotilasilmailun turvallisuutta, sekä menettelyt, joilla voidaan varmistaa lentotoiminnan turvallinen jatkaminen. Lisäksi ohjeessa on kuvattava, kuinka edellä mainitut menettelyt koulutetaan toimintaan osallistuvalla ja sen kohteena olevalle henkilöstölle.

3.2 Häirinnän kohdentamisen ja vaikuttavuuden varmistaminen

Häirintää suunniteltaessa tulee varmistaa, että toiminta kohdistuu vain haluttuun kohteeseen tai toimintaan. Varmistuksessa käytettävät menetelmät ja varmistamisen toteuttaminen tulee kuvata häirintäsuunnitelmassa. Varmistus toteutetaan tallentamalla häirinnässä käytettävien järjestelmien tai laitteiden huolto-ohjekirjat, jotka osoittavat järjestel-

---

mien tai laitteiden toimivan suunnitellulla tavalla, tai todentamalla häirinnässä käytettävien menetelmien vaikutus testien tai kokeiden avulla ja dokumentoimalla näistä saadut tulokset.

3.3 Häirinnän johtaminen

Häirinnän varo-ohjeessa tulee kuvata, miten häirintää toteuttavan ja häirintää johtavan tahon välinen johtoyhteys on toteutettu ja varmennettu, sekä menettelyt, miten toimitaan, jos johtoyhteys katkeaa. Lisäksi ohjeessa tulee kuvata, kuinka edellä mainitut menettelyt koulutetaan toimintaan osallistuvalla henkilöstöllä.

3.4 Häätä-, etsintä- ja pelastusradioliikenteen huomioiminen

Häirinnän kohdistuessa radioliikenteeseen tulee häirintäsuunnitelmassa huomioida, että häirintä ei kohdistu kansainvälisesti, kansallisesti tai harjoituskohtaisesti määritellyille häätä-, etsintä- ja pelastuskäyttöön varatuille taajuuksille tai niiden varataajuuksille. Tällaisia taajuuksia ovat esimerkiksi 121.500 MHz, 243.000 MHz ja 406.000 MHz. Täydellinen luettelo kansainvälisistä ja kansallisista taajuuksista löytyy **Viestintäviraston radiotaajuusmääräyksestä 4**.

3.5 Muut viranomaismääräykset

Häirinnästä vastaavan tahon tulee anoa häirinnän toteuttamiseen mahdollisesti tarvittavat muiden viranomaisten myöntämät luvat sekä noudattaa niiden antamia määräyksiä ja ohjeita. Tällaisia viranomaisia ovat esimerkiksi Viestintävirasto ja taajuushallinnasta vastaavat tahot, joita Puolustusvoimissa ovat Pääesikunta ja puolustushaarojen esikunnat.

4 MÄÄRÄYKSEN VALVONTA

Häirinnästä vastaavan tahon on valvottava ja seurattava tämän määräyksen noudattamista ja ilmoitettava havaitsemistaan poikkeamista Sotilasilmailun viranomaisyksikölle. Sotilasilmailun viranomaisyksikkö valvoo tämän määräyksen noudattamista erikseen tekemillään tarkastuksilla.

5 POIKKEUKSET

Toimittaessa ulkomailla tulee kohtien 3.4 ja 3.5 soveltamisessa huomioida kohdemaan viranomaisten antamat määräykset ja ohjeet. OBT- (Over-Border Training) ja CBT (Cross-Border Training) -toiminnassa tapahtuvan häirinnän toteuttamisesta on sovittava harjoitukseen osallistuvien maiden kesken.

Sotilasilmailuviranomainen voi perustellusta hakemuksesta myöntää toiminnan erityispiirteiden vuoksi poikkeuksia tästä määräyksestä.

Yksikön päällikkö

Insinöörieverstiluutnantti

Kimmo Nortaja

Lentotoimintapäällikkö

Majuri

Markku Suomela